

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Pogozdovanje Krasa.

Lepi gozdi so neprecenljivo bogastvo dežele. Skrb za novo zaredbo lesa v izsekanih gozdih in umno okrbovanje gozdov je torej največje važnosti. Dežela in država uvažujeta veliki pomen pogozdovanja in obračata vso pozornost na to gospodarsko točko. Pred nami leži zanimivo poročilo o delovanju komisije za pogozdovanje Krasa za leto 1907, iz katerega je razvidno, kaj se je storilo za Kras v pretečenem letu. Še bolj nas pa zanima na koncu pridejani skupni izkaz o pogozdovanju Krasa od leta 1876 do 1907, ki nam daje vpogled v delo, ki se je izvršilo v dobi 30 let. Iz njega posnemamo sledeče. Novi nasadi obsegajo 2483.06 hektarjev. Nasadili so, všteti poprave, 38,738.510 sadik. Od teh je bilo največ črnih borov (36,601.870); nadalje so sadili tudi navadne in gladke bore, smreke, jelke, macesne in listnato drevje. Semena se je nasejalo od črnih borov 144 kg, od smrek 242 kg od jelk 1617 kg in želoda 1060 kg. Skupni stroški so znašali 354.987 kron. Dela so se vršila vstrajno, če je bilo le mogoče dobiti delavcev. Pomanjkanje delavcev je na Krasu od leta do leta večje zlo, ki očitno obtežuje in draži nameravano delo. Drugače se vrši delo brez ovir. Nasade varuje ljudstvo pohvalno. Malo je prestopkov, a še ti so neznatni. To je uspeh, ki je velike vrednosti in dokaz, da je ljudstvo docela spoznalo važnost nasadov ter gozda sploh.

Politične vesti.

V Ljubljani bo 8. septembra osmo zborovanje slovanskih časnikarjev. Besno napadajo nemški časopisi to prireditev. Prvič se vdeležijo zborovanja časnikarji vseh slovanskih narodov.

Na svoji zemlji brez kruha bodi Slovenec, zato ker si Slovenec. To načelo izvaja dosledno vlada. Na slovenski zemlji dobivajo službe, višje in nižje, Nemci. Prvenstvo v tej brezobzirnosti gre c. kr. ravna-

teljstvu drž. železnic v Beljaku, ki slovenskemu proslcu za službo naravnost v brk pove, da je ne dobi samo zato, ker ga je rodila slovenska mati. Tako delajo z nami, ker so needini naši poslanci.

Nove kolke je izdal nemški „Schulverein“. Na njih se nahajajo podobe tistih krajev, ki so po misli nemških nacijonalcev v nevarnosti; v istini pa so to postojanke, katere so že vgrabili ali jih hočejo vgrabiti Nemci Slovencem. Vpodobljena je med drugimi Železna Kaplja in Borovlje na Koroškem, Slov. Bistrica na Štajerskem in — čujte, primorski Slovenci! — Gorica.

Gonjo zoper plačilne listke družbe sv. Cirila in Metoda so pričeli nemški nacijonalni časniki, na čelu jim je graška „Tagespost“, ki opozarja nemške trgovske potnike, da naj odklanjajo družbine plačilnice. Nemška gospoda! Pomirite se; bliža se čas, ko ne bomo potrebovali vaših trgovskih potnikov.

Dohodki nemškega „Schulvereina“ naraščajo povprečno za 100.000 K na leto; lani je prejel celo 134.655 K več nego predlanskem. Nemci sede pri polnih mizah in vendar toliko žrtvujejo za narodne namene, mi siromaki pa se odtegujemo narodnemu delu. Marsikak Slovenec se trese za tisti novčič, ki bi ga moral dati v gostilni za računski listek.

„Südmark“ je za Kranjsko določila znatne denarne prispevke. Za kočevski okraj se je osnovala zveza (Gau) tamošnjih podružnic „Südmarke“. Nemški hiši v Brežicah je dovolila „Südmark“ vsakoletno podporo.

Iz Carigrada se poroča, da hoče sultan odstopiti. K temu ga sili občno mnenje podložnikov, pa tudi ena izmed njegovih hčera, ki je tudi posredovala, da se je proglasila ustava.

V Bosni se je pričelo zaradi dogodkov v Turčiji gibanje, katerega se politični krogi boje. V Bosni obstoji, vključ okupaciji še vedno suvereniteta turškega sultana. Del bosanskega prebivalstva želi, da se Bosna in Hercegovina priklopita državi, drugi del pa, da bi se deželi povzdignile v neodvisno državo, katero bi

vladal avstrijski princ. Minister baron Burian je odšel zdaj v Bosno, pred odhodom se je s cesarjem posvetoval o sredstvih, kako bi se gibanje zajezilo.

Dopisi.

Iz Trnovega in okolice. Agent za žveplenke „Frfra“ ima neki toliko opravila, da ga ne more sam opraviti; dobil si je novega soagenta za žveplenke in to je dopisnik resnicoljubnega „Domoljuba“ plehki študent. Ta sedaj nič družega ne priporoča, kakor žveplenke. Čudno pa, da zobotrebcu gredo tako izpod rok, ker jih nič ne priporoča ali pa ni takega dobička žnjimi kakor pa z žveplenkami, od katerih mora imeti 90 %, ker jih tako priporoča, kakor kak jud svoje preležano blago. Dobra roba se sama hvali! V zadnji št. „Resnice“ napada „Ličanovega Toneta“ in njegovo ženo. Očita jima neke neumnosti. Ako pa povemo, da je ta Ličan njegov polubrat in, da mu je že mnogo dobrega storil, ko je hotel narediti iz njega človeka, in koliko je potrosil zanj, bi pač moral molčati in zahvaliti Boga, da tudi on molči. Drugim očita revček nehvaležnost, a sam je najbolj nehvaležen! Klin se s klinom zbija! — V neki bližnji vasi S... imajo silno „lepo“ soglasje v občinskih stvareh. Dva gostilničarja sta oba občinska odbornika in eden gre proti drugemu, četudi ima občina od tega škodo. Moramo reči, da ni lepo in tudi možato

ne, se radi malenkostnih stvari prepirati. — V Smrjah je izvoljen za župana g. Firm, mož na pravem mestu. Dosedanjemu županu gre vsa čast, samo: „Kjer žena hlače nosi, tam vse narobe gre, mož ovsenjaka prosi, potico žena je...“ Upamo, da bode sedaj za časa novega župana še vse bolj v redu, kar tudi želimo. — Na Premu je pri občinskih volitvah zmagala kmečka stranka. Gosp. Škrjanc je uganjal sitnosti; misleč, da bode s tem zakril število svojih grehov in zadobil milost v očeh svojih višjih, pa se je varal. Naj miruje, da ne bo začelo grmeti in se bliskati. Nekaj čudnega govore ljudje po Premu o šesti božji zapovedi in kako, da nekdo rad preskoči ograjo sosedovega zelnika, kjer rasejo lepe glave. Hm, hm! Toda, kdo bo ljudem jezike vezal, ali usta mašil! — Letošnje leto ni z nobenim poljskim pridelkom kupčije. Fižol, krompir, češplje nimajo skoro nikake cene. Češplje, katerih je po nekaterih krajih precej, nimajo vrednosti, ker jih domači kupci nočejo kupovati doma, ampak gredo rajše na Hrvaško in v Bosno, češ, da so cenejše in boljše, kar pa ni res. Za časa kuhe žganja, bode baje prišla financa v Trnovo. Opozarjamo občinstvo, naj ne kuha in ne dela čez postavo, kajti to ima slabe posledice, ker bode treba velike kazni plačati. — Nič več ni slišati od čitalnice v Trnovem. Kaj, ali je zaspala ali samo dremlje!! Jesen se bliža in zima. Torej na delo, diletanti, dekleta in fanti!

Listek.

Arhimandridova oporoka.

Roman iz Srbije. Spisal Josip Premk.

(Dalje.)

Serafinu bi se itak z ničemer drugim ne moglo bolje ugoditi, zato je stopil skoro smehljaje v prvo sobo iz koje mu je pokazala Ljubislava v drugo nekoliko manjo, a okusno opremljeno. Videč, da je Ljubislava zaprla za seboj vrata, je pristopil k njej in jo prijel za roko.

„To je tvoja sobica?“

„Da Serafin,“ je vzkliknila tiho in pristopila prav k njemu.

„O kako krasno, ljubica!“ je zavzdihnil Serafin in jo pogladil po bogatih, razpletenih kodrih.

„Tu lahko sanjaš nemotena in živiš — brez skrbi. Nikdar ne vidiš tistih ostudnih obrazov; le odkritosrčni, seljaški pogledi te pozdravljajo skozi okno. Glej, tam lahko zreš tja proti holmu, kjer se beli ono veliko poslopje — monastir, oni visoki in beli zidovi, za kojimi zdihujem jaz. Da, Ljubislava — to življenje kakoršno se živi danes, ali bolje kakoršno živim jaz — mora kloniti najponosnejšo glavo, mora skriviti najjačje hrbtišče — toda hoditi hočem po poti pravice. Da nimam tebe Ljubislava — tebe, ki si

mi edino odkritosrčna, teh tvojih jagodnih ustnic, prek kojih še ni prišla ostudna laž — Ljubislava, ako ne bi imel tega — bil bi sirota. O koliko je vredno samo eno ljubeče, dobro srce — vsi zakladi sveta so proti njemu ničevost. Zato ostani — ostani Ljubislava dobra vsaj ti — ne vrzi se življenju v naročje, ob strani stoj, opazuj in sodi! Vsaj ti mi ostani dobra Ljubislava — vsaj ti, da ohranim vsaj en prijeten spomin na svojo zaigrano mladost.“

Ljubislava ga je zrla, težko se je premagovala solz, ko ga je videla tako otožnega.

„Serafin! Nekaj mi skrivaš — berem ti iz oči. Nekaj se ti je moralo pripetiti, Serafin — česar mi nočeš razodeti. Popolnoma si se izpremenil — o govori! Serafin saj veš, da tugujem in plakam s teboj.“

Serafin se je sklonil k njej in jo lahko poljubil v ustne.

„Ne skrbi Ljubislava! Bodi vesela, žalost ni za mladost. Poj in se veseli zlate svobode in misli name, ako so ti take misli ljube in prijetne, a o mojem življenju ne premišluj! Težko je, a tarnati je sramotno! Ti edina mi lahko gledaš v srce — drugi ne. Ne skrbi Ljubislava!“

Rad bi bil sicer odkril vse težko gorje, a ostal je miren, ker je znal, da bi jo samo vznemiril.

„Zaigraj Ljubislava!“ jo je poprosil čez nekaj časa in jo izpustil iz objema.

Iz Črnega vrha nad Idrijo. Bil je v tukajšnji občini domačin za občinskega sluga A. Pirc, ubog bajtar. Bil je od občinskega odbora potrjen in ves čas vesten in pošten mož in skrben v službi. Ko pa je župan dokončal svojo triletno dobo, izvolili so družega župana, dne 5. avgusta 1905 leta. Ta izvoljeni visokočastiti župan je brez vednosti občinskega odbora napravil obč. tajnika zato, da Pircu službo odpove. Aha, Pirc, kaj boš pa zdaj? Pri občini si zgubil svoje gospodarje, kako boš živil zdaj svojo ženo in otroke in stroške plačeval, davek in obresti? A saj nisi tako trde glave, kakor Črnovrški župan, ki je moral hoditi konec meseca prosit, da spravi poštni račun skupaj, koliko manj bo pa še občinskega! Imel je sluga itak plače samo 20 K in ni mogel živeti od nje. Iz tega vidimo, kako zna klerikalni župan povišati plače, akoravno se je hvalil v svoji hiši, pred občinskimi možmi, kako bo on gospodaril, je imel ta občinski sluga tako visoko plačo, da se ni mogel živiti in moral je slednjič pustiti še teh 20 K. Koliko pa ste prigospodarili g. župan, pri občini? V 3 letih se je vaša hvala stopila, kakor sladkor v vinu. Godoviški župan se lahko smeje, saj mu je Črnovrški pomagal brv postaviti zato je pa tudi dolg pri občini, tak je klerikalni župan, časti lačen, pa Črnovršci mu je ne bomo več naložili, je predobro gospodaril ta tri leta! Ob volitvi priporočamo izkušenega kmeta Franca Žigona, pametnega moža. Volilci! pametni možje: Če

ne bodeš delal njive spomladi, ne bodeš jeseni žel, to velja tudi pri občinskem gospodarstvu.

Domače vesti.

Za „Sokolski dom“ v Postojni so darovali: br. Slavoj Kraigher izročil 5 K 20 v, ki jih je nabral v veselem prijateljskem krogu pri praznovanju 25letnice br. Fran Lenassi-ja.

Topničarski polk iz Ljubljane št. 7. se je na povratku iz vojaških vaj ustavil v Postojni, kjer je 4. t. m. prenočil ter 5. t. m. odšel do Logatca.

Slovanski časnikarji dojdejo v četrtek, dne 10. t. m. iz Ljubljane tudi v Postojno, kjer si ogledajo našo svetovno jamo. Jamska komisija je vse potrebno ukrenila, da se sprejme odlične goste kar najsijajnejše. Sodelovala bodejo pri sprejemu vsa narodna društva kakor: „Sokol“ „Čitalnica“, pevsko društvo itd. Slavno občinstvo pa se pozivlja, da razobesi v pozdrav dragim nam gostom zastave.

Postojnskimi „Südmarkovcem“ so precej grebena zrastle. Sedaj so se začeli zaletovati celo v narodne hotelirje in gostilničarje z raznimi obrti škodujočimi izmišljotinami. Pričakujemo od prizadetih, da stopijo tej črnorumenozolti štiriperesni deteljici takoj na prste. To bi bila lepa, da bi razni Hansi, Hartmanci

Ljubislava je pristopila h klavirju, a Serafin je sedel na divan v poltemnem kotu.

Počasi so ji zabegali beli prstki po gladkih tipkah in počasi so se izvili akordi iz trepetajočih strun, kot da se boje motiti to grobno tišino. Umirali so in ihteli, prosili in vabili, kakor tisti čas, ko jih je slušal Serafin prvič in se mu je prvič nekaj sladkega zganilo v srcu, ko se je prvič sklonil nad njo in so mu dahnille njene rubinaste ustnice prvi sladke groze poln poljub. A to je bilo v drugem kraju, tam v bližini onega monastira, kjer je bival kot mlad upravitelj, a ona z nekaj dni pri svoji teti.

Morda je mislila tudi Ljubislava na tisti trenutek, ker so bile sanj polne njene mirno zamišljene oči in pesem je zamrla plaho, kot se je plaho porodila.

Morda bi sanjala Serafin in Ljubislava še dalje, da ni vstopil v sobo pop Filotej in ju smehlajočim obrazom povabil k mizi.

Pop, ki je menil, da bode mogel morda vsaj nocoj udariti na pravo struno, se je prebitko varal, ker je Serafin spregovoril cel večer le par besed. Ko je pop uvidel, da se mu je načrt zopet ponesrečil — je postal tudi on nekako redkobeseden in soproga Natalija je pričela zehati. Zato se je Serafin kmalu poslovil in Ljubislava mu je posvetila še do vrat.

„Sladko spavaj Ljubislava!“ ji je zašepetal tiho in ugasnil svečo. Dvoje žejnih ustnic se je strnilo v dolgem poljubu... „Vstrajaj Serafin!“ se ji je izvilo

iz drhtečih prsi in gorka solza je kanila na Serafinovo roko, na kar je izginil za vogalom.

Izza gore je pravkar priplula luna in razsvetila z blede mesečino temno krajino. Ko je prispel Serafin na polje, je jel stopati počasi z globoko povešeno glavo, dasi je bilo že precej pozno. Premišljeval je o dogodkih poslednjih dni, premišljeval o nesramni materi, o vladiki Platonu, o zvitem popu Filoteju — vse je bežalo pred njim kakor umazana megla, skozi koje bode treba korakati... Kako lepe načrte je snoval nekdanj — vse v blagor in srečo zatiranih seljakov, a sedaj je moral ravnati proti svoji volji drugače. A čim natančneje je vse to premišljeval — prišel je do težkih nejasnosti in sam ni znal, kaj se namerava z njim... Prišel je tako že skoro do pol pota, ko je začul za seboj korake in v mesečini spoznal irmonaha Germana. Ni se malo začudil, ker je poznal Germana kot poštenjaka, ki mu je bil poleg Ljubislave edini, s kojim se je rad razgovarjal — a kaj išče v noči zunaj monastira, to se mu je zdelo čudno.

„Kaj pa ti German tu v noči?“ ga je poprašal in mu podal roko.

„Gospod Serafin — težko mi je bilo in velika skrb me je nadlegovala —“, je odgovoril ves upehan in Serafin je videl, kako mu je bil obraz ves poten.

„A kje si bil German — sediva nekoliko!“ In sedla sta na deblo, ki je ležalo ob poti.

et consortes v Postojni, kjer si morajo kruh služiti, našo narodnost zaničevali in laži pošiljali v razne nemške liste. Južna železnica naj bi pa skrbela, da se nje nemški nastavljenici v naših krajih drugače vedejo, drugače jim bomo z drugo lučjo posvetili, da bodejo pomnili. Capito!

Delo pri zgradbi meščanske šole pridno napreduje. Vse kaže, da bode že letos stavba pod streho.

Prispevke za neko nemško šolo je pobirala te dni neka ženska po trgu. Obžalovanja vredno je, da so tudi sicer narodne hiše postojnske bile med temi darovalci za nemške šolske zavode. Nesramnost je, da si upajo ljudje beračiti pri nas za svoje šole, ki jih imajo že v izobilju, v tem ko se morajo boriti Slovenci v Trstu in drugod celo večnost že za eno samo slovensko šolo, ki jo pa do danes še niso dosegli. Komur je mar njegov materni jezik in naša slovenska domovina, naj daruje raje za prepotrebno družbo sv. Cirila in Metoda, naj ne koplje svojemu lastnemu narodu grob, v katerega nas hočejo zagrebsti naši narodni sovražniki. Pozivljamo in pričakujemo, da stori vsak zaveden Notranjec svojo dolžnost ter pokaže predrzni ženski vrata.

Na deški meščanski šoli v Postojni se z letošnjim šolskim letom otvori že III. razred. Za vstop v I. razred je učencem dokazati s šolskim izpričevalom,

da so dovršili 5. šolsko leto (ni treba 5. razr.) ljudske šole. K vpisovanju, ki se vrši dne 13., 14. in 15. septembra, je prinesli krstni list in dokazilo o cepljenih kozah. Za vstop v II. ali III. razred je dokazati zadostno predizobrazbo ali pa je napraviti sprejemni izpit.

Umrl je dne 2. t. m. popoldne ob 4. uri na svojem obširnem posestvu na Razdrtem gosp. Viktor Dolenc v 68. letu svoje dobe. V svoji prvi mladosti in preden se je naselil v svoji rojstni vasi, je bival več časa na Hrvaškem, posebno v Zagrebu in bil tam dobra podpora za manj imovite svoje rojake, ki so študirali na zagrebški akademiji. Bil je čvrst, navdušen narodnjak in ostal to do zadnjega zdihljaja. Dasi že dolgo boreč se z zavratno boleznijo, se je vselej še dal peljati k vsaki volitvi, da je oddal svoj glas za naprednjake. Rad je bil v veselem društvu, posebno kjer se je prepevalo in sam ob sebi, ne da bi bil izurjen pevec, je zaokrožil kako hrvaško pesem in potem pripovedoval od svojih prijateljev na priliko Kosu, Vidriču, Kopaču, Trnovcu in dr. Nihče bi ne bil prisodil temu možu, ki se je kazal bolj trpkega čutja, da ima toliko ljubezni za dom in posebno še za naravo. Vedel je tudi v sedanjih trdih okolištinah obvarovati svoje imetje, kot zelo previden gospodar in dober kmetovalec. Blag spomin mu je zagotovljen pri vseh, ki so spoznali njegov zdrav razum in njegovo za vse pravo vneto srce. Naj mu bo lahka domača gruda, ki jo je tako ljubil.

„Kje da sem bil? O — daleč naokoli sem begal gospod Serafin.“

„Čemu?“

„Ali naj povem odkritosrčno?“

„Govori German — tvoj prijatelj sem vendar!“

„Moj prijatelj —“, je ponovil German in kakor nasmeh se mu je zakrožilo okolo usten. „Ako je tako — povem. Bal sem se za vas in vas iskal daleč naokoli. Bil sem v gozdu tam daleč pri oni klopici, kjer včasih sedite, bil tam ob slapu, hodil po polju, a nikjer vas nisem mogel zaslediti. Že sem se bal, huda slutnja mi je legala na srce in sedaj, ko sem hotel teči tja proti ovčarjem — vas zagledam!“

„A čemu vse to German?“

German je za hip obmolnil, potem pa pričel:

„Ko se je zmračilo, sem vas hotel nekaj poprašati, a vaše sobe so bile prazne in vas nikjer. Vedel sem, da nimate navade izostajati v noč in zato se mi je to čudno zdelo. Videl sem, da ste bili te dva dni izpremenjeni — tihi, za nobenega se ne brigajoči — celo z materjo ste govorili kakor z največjo tujko. Dasi težko, sem se vendar premagal in vas nisem prašal po vzroku vaše žalosti, a nocoj sem se vendar bal — da bi se moglo kaj zgoditi...“

„German,“ mu je pošepetal Serafin in ga prijel za roko. „German, zakaj mi ne govoriš odkrito kot bratu brat, vidim ti v očeh, da me poznaš, da vidiš kaj se godi z menoj in — hvaležen sem ti za to,

German. Samo povej, ali hočeš vedno tako ostati na moji strani?“

Germanu so se zablestele oči in izvilo se mu je odločno:

„Vedno Serafin!...“

„Hvala ti German! — Glej, morda je hotela ravno usoda, da sva se sestala tu v noči. German, kako sodiš o moji materi?“

„Da ni vaša mati — bi govoril“. Serafin se je za hip zamislil.

„German pozabil si, kar si mi pravkar obljubil. Ali ne veš, da živimo v času, ko ne gleda mati na sina, ne sin na njo — preko lastne krvi do cilja — to je sveta sveto merilo!“

„O tem je že izrečena sodba o vaši materi, samo cilj še ni označen. A tudi tega se lahko jasno vidi, kdor nima zavezanih oči — pred nekaj dnevi je klečala pred menoj na kolenih in me prosila ljubezni.“

Serafin ga je prvi hip začudeno pogledal, potem pa je povsili glavo in zamrmral:

„Ako rečem, da je ženska — bodi dovolj!“

„Da resnično — žalostno dovolj, da so moški padli tako globoko, da je uničena cela vojska z enim ženskim pogledom. In to vse so nam uničili oni pesniško zatelebani slabiči, ki jih kujejo v oblak neba, a sami se pogrezajo pred njimi v dno pekla.“

(Dalje prihodnjič).

† **Dr. Gustav Ipavic.** Dne 20. avgusta je ob 8. uri zjutraj po daljši bolezni umrl v Št. Jurju ob južni železnici g. dr. Gustav Ipavic v 78. letu starosti. Pokojnik, zdravnik, je bil eden najboljših slovenskih skladateljev, lastnik zlatega zaslužnega križca s krono, častni župan šentjurski, častni občan več okoliških občin itd. Njegovo delovanje je bilo za trg Št. Jur in okolico plodonosno, tako v zdravniškem, narodnem in gospodarskem oziru. N. v m. p.!

Jubilejno sadno in grozdno razstavo priredi „Kmetijska podružnica v Novem mestu“ dne 3., 4. in 5. oktobra t. l. in sadjarski tečaj, ki se vrši v nedeljo, dne 4. oktobra t. l. na kmetijski šoli na Grmu. Razstava sadja in grozdja se priredi v zvezi s sadnjim semnjem. V razstavo se sprejema dolensko sadje in grozdje in sicer novo vpeljanih in starih domačih vrst. Vstopnina je prosta. V sadjarskem tečaju stoje sledeča vprašanja na vsporedu: 1. Katere vrste sadja kaže pomnoževati po Dolenskem z ozirom na dosedanje vspehe in na bodoči razvoj sadne kupčije. 2. O zadružni porabi in prodaji sadja. Pristop k sadjarskemu tečaju je prost vsem obiskovalcem razstave.

Dvojezične občinske deske nam kaze mnogo-kod slovensko domovino zlasti na Kranjskem. Na Primorskem so odločnejši narodnjaki; tamkaj imajo samo-slovenske občinske napise. Skrajni čas je, da zgine ta narodni madež s kranjske dežele.

Krog sto nemških delavcev so najeli na Saksonskem graditelji nemškega mosta za novo tkalno tovarno v Trstu. Italijani vabijo svoje ljudi v naše tržaško mesto iz Italije, Nemci pa iz Nemčije.

„**Izobraževalno društvo**“ v Senožecah priredi dne 6. septembra t. l. v pivovarniški skladnici veliko ljudsko veselico. Vspored: Petje, godba, igri: „Brat sokol“ in „Nemški ne znajo“, srečolov, prosta zabava in ples. Veselica se vrši ob vsakem vremenu. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

O nekem Lampetu so v zadnjem času po naših vaseh došle govorice, da hoče preganjati naše učitelje, in, da ima raje ženske, nekake slomškarice. Preganjanja prost bode le tak učitelj, ki zasubi farovsko kuharico. Mi učitelje z malimi izjemami ljubimo in spoštujemo. Kdor preganja učitelje, preganja tudi nas!

Razstava „Otrok“. Slovensko žensko društvo priredi v Ljubljani razstavo, na kateri razstavijo zdravniki, šolniki, trgovci in obrtniki najrazličnejše predmete, katere se tičejo otroka. Razstava bo velezanimiva. Noben oče in nobena mati naj ne zamudi stopiti v Narodni dom, če pride v Ljubljano. Razstava se otvori 8. sept.

Proč z nemškim poveljem! Mnogim ni dovolj, da se kretajo naši slovenski mladeniči pri vojaki na nemško povelje, tudi v gasilna, veteranska in druga podobna društva uvajajo za vevni jezik nemščino. Take sramote si ni še nakopal v tem oziru nobeden drug narod. Le Slovenci smo tako ponosni, da očitno kažemo, kako ljuba in draga nam je tujčeva peta. Skrajni čas je, da se pometa iz naših društev nemščina. Proč z

nemškim poveljem — nadomesti naj se z blagoslasnim slovenskim!

Narodno gospodarstvo.

Občinska hranilnica v Postojni. izkazuje koncem meseca avg. 1908 naslednji promet in bilanco:

Denarni promet:

Sprejemki	442.983 K 75 h
Izdatki	442.619 „ 03 „
Denarnega prometa je bilo skupno	885.602 K 78 h

Račun hranilnih vlog:

Stanje začetkom leta	33.602 K 71 h
vloženo	285.816 „ 41 „

319.419 K 12 h

dvignjeno	47.728 „ 37 h
---------------------	---------------

Stanje hranilnih vlog	271.690 K 32 h
--	-----------------------

Račun posojil na hipoteke korporacijam in na menice:

Stanje začetkom leta	11.065 K 40 h
izplačana posojila	166.312 „ 02 „

177.377 K 42 h

vrnjena posojila	5.349 „ 40 „
----------------------------	--------------

Stanje posojil	172.028 K 02 h
---------------------------------	-----------------------

Račun naloženega denarja:

Stanje začetkom leta	22.965 K 58 h
naloženo	226.754 „ 44 „

249.720 K 02 h

dvignjeno	145.260 „ — „
---------------------	---------------

Stanje naloženega denarja	104.460 K 02 h
--	-----------------------

Dobavni razpis. C. kr. ravnateljstvo državne železnice v Beljaku naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da bo za leto 1909 oddalo dobavo raznega lesnega materiala po javni ponudbi. Dobaviti bo večje množine macesnovega lesa, macesnovih ali hrastovih pragov, borovih pragov, lesnega materiala za potrebščine delavnic, trdega in mehkega, rezanega lesa, raznega lesenega blaga, toporišč, ročajev za orodje, brezovih metelj itd. Pojasnila, ponudbeni vzorci, množine predmetov, ki jih bo dobaviti, dobavni pogoji i. dr., se dobe pri navedenem ravnateljstvu. Rok za vlaganje ponudb je določen do 10. septembra t. l. do 12. ure opoldne.

Razpis dobave tramov, pragov, obročev, sodov, koksa in premoga. C. kr. tobačna tovarna v Ljubljani naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da razpisuje dobavo tramov, pragov, obročev, sodov, koksa in premoga za leto 1909 eventualno za 1910. Pismene ponudbe je najkasneje do 30. avgusta t. l., 11 ure dopoldne pri c. kr. tobačni tovarni v Ljubljani vložiti. Dobavni razpis in posebni pogodbeni pogoji so tudi v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Kupujte moko iz domačih mlinov. Nižjeavstrijski deželni odbor je izdal pred kratkim vsem deželnim zavodom, bolnišnicam, sirotišnicam i. dr. naročilo,

naj kupujejo moko le iz avstrijskih mlinov. In če jo naročujejo pri trgovcih, naj zahtevajo, da bo trgovec dal žito mleti pri domačih mlinarjih. Znano je, da avstrijski mlinarji zelo trpe pred ogrsko konkurenco. In trpe deloma le zato, ker imajo ogrski mlini svoje zastopnike na vseh straneh; zastopnik pride, nagovori odjemalca, domači manjši obrtniki pa si ne morejo vzdržavati toliko agentov in pridejo ob delo. Domača dežela pa pride pri tem ob svoj zaslužek in svoj davek.

Kmečke elektriške zadruge. Vedno pomanjkanje kmečkih delavcev in poslov je povzročilo, da so zlasti v Nemčiji začeli nadomeščati s stroji človeške moči. Par, petrolej, špirit, bencin i. dr. so bili doslej za to običajno sredstvo. Sedaj pa bode glavno sredstvo, kot gonilna moč za stroje, elektrika. Električna moč se lahko prenese po drobnih žicah v večje daljave in tudi lahko porazdeli. Porabi se pa tudi lahko za razsvetljavo, kurjavo itd. — Naprava je sicer precej draga in za posameznike nemogoča. Mogoča je potem zadruga. Dokaz temu je hanoveranska zadruga, kjer imajo kmetje 29 elektriških zadrug; osem jih proizvaja elektriko, druge so odjemalke. Na Virtemberškem je šest kmečkih elektriških zadrug. Ena izmed teh, ustanovljena spomladi l. 1907, ima v 54 krajih 1025 zvez in 4963 žarnic. Na Virtemberškem je z elektriko razsvetljenih 3672 hlevov, 2743 kmetov reže z električno močjo rezanico, 1845 jih mlati, 124 dobiva mošt, 40 mleko, 37 veže snope in seno, itd. Tudi našemu kmetu manjka delavnih moči. Treba jim bo misliti na napredek z uporabo elektrike. Vodnih sil ne manjka, treba se je le združiti, morda v celem okraju, pa bo šlo. Želimo, da naše občine kmalu sprožijo osnutek take zadruge.

Povratnih listkov na avstrijskih državnih železnicah ne bo več od 1. oktobra 1908 dalje in sicer za brzovlake za promet med Dunajem I. na eni strani ter postajami Beljak, (južni kolodvor), Blaško jezero, Trbiž, Ponteba, Celovec (glavni kolodvor), Jesenice, Bled, Lesce, Bohinjska Bistrica, Podbrdo, Gorica (državna železnica) na drugi strani.

Ilovica, čistilno sredstvo. Lesene deske, na katerih režemo in sekamo meso, slanino in druge mesne jedila, se napijejo krvi in maščobe, da jih je težko osnažiti. Jako dobro čistilo za nje je ilovica. Treba jo je zmociti in namazati z njo deske. Čez nekoliko časa se deske dobro umijejo s peskom in milom, da se les popolnoma očisti. Tudi noži, vilice, žlice in druga kovinska orodja se lepo svetijo, če jih osnažimo z ilovico.

Koliko hranilnih vlog upravljajo avstrijski denarni zavodi? Na Avstrijskem upravlja 611 hranilnic (občinskih, okrajnih, deželnih) 4748 milijonov kron, 6375 denarnih zadrug (hranilnic in posojilnic, rajfajzenovk itd.) 1454 milij. kron in 79 bank 426 milijonov kron hranilnih vlog. Denarne zadruge upravljajo torej že skoraj eno četrtino vseh hranilnih vlog, vključno temu, da so ti zavodi mnogo mlajši, nego so navadne (občinske itd.) hranilnice in banke.

Jetična živina. Kakor človeštvo, tako muči tudi živali strašna bolezen jetika. Nekateri trdijo, da je najmanj 6% živine jetične, drugi pa pravijo celo, da je je 40%. Resnica pa je, da je ta bolezen v nekaterih krajih manj, v drugih bolj razširjena. Pri živini, ki se redi vedno v hlevih, je jetika bolj domača, nego pri oni, ki hodi na pašo. Posebno močno je podvržena jetiki lepa simodolska (simentalska) živina. Ta bolezen se da prenesti od živine tudi na človeka, zato bi moral vsak kmetovalec skrbeti, da se bolne živine iznebi. Seveda z gotovostjo se ne dà določiti na priprost način, ali je ta ali ona žival bolna za jetiko. Pač pa lahko določi to živinozdravnik s tem, da vbrizgne živali za kožo tuberkulin; to je neko sredstvo, ki povzroča pri bolni živali nekako mrzlico, pri zdravi pa nima učinka. Ker tuberkolin ni škodljiv, bi morali vsi posestniki, osobito oni, ki se pečajo z vzgojo plemenske živine ali pa z mlekarstvom, dati svojo živino preiskati. Kar se pokaže bolnega, je treba zaklati ali vsaj odstraniti, da ne preide bolezen na drugo živino ali pa na človeka. Posebno lahko postane človeku nevarno mleko bolnih živalij. Ako pijemo tako mleko surovo, si prav lahko nalezemo jetiko, ki nas skoraj gotovo spravi v grob. Zato ne pijmo nikdar surovega mleko, marveč le prekuhano. S kuhanjem se namreč dotične glive, ki povzročajo bolezen, umorijo in torej nemorejo več škodovati. Kdor proda kako žival, je po zakonu obvezan, da sprejme žival nazaj, ako se je pokazala v 30 dneh po kupčiji pri živali jetika in tuberkuloza, kakor se tudi pravi tej bolezni.

Kmetijsko šolstvo v Srbiji. Ministrstvo kraljevine Srbske je nedavno določilo, da se čimpreje osnuje na vseučilišču v Belgradu fakulta (oddelek) za poljedelstvo. Odredilo se je v to svrhu, da se del čistega dobička srbske državne loterije podeli temu vseučilišču. Dotična fakulta bo začasno imela tri oddelke: poljedelski, gozdarski in kulturnotehnični oddelek.

Temni hlevi. Izkušnja uči, da se živali hitreje zrede v temnih prostorih, za pitanje je torej temen kraj primeren. Nikdar ne smemo pa puščati v temnih hlevih živine za pleme in za delo ter molznih krav, ker pomanjkanje svetlobe pri nji zmanjšuje množino krvi in jo tudi oslabi.

Petrolej menda še nikdar ni bil tako cen, kakor je letos. Kolikor ga dobimo zdaj za 70 h, je veljalo lani 1 K 20 h do 1 K 40 h, preje pa celo 3 do 4 krone. Nizka cena je usodna za nekatere manjše producente surovega petroleja. Ker jim primanjkuje denarja, so prisiljeni prodati za vsako ceno svojo zalogo. Različne petrolejske rafinerije so že poslale svoje potovalce, da nakupijo pri teh manjših producentih. Društvo galiških producentov surovega petroleja svari manjše producente in jih nagovarja, naj potrpe, ker se je pridobilo v zadnjih mesecih manj petroleja, n. pr. meseca julija v Borislavu in Tustanovicah za 3000 vagonov manj.

Po svetu.

Nemški cesar — gledališki ravnatelj. Cesar Viljem se briga za vse. Prenaredil je popolnoma balet „Sardanapal“. Napravil je načrt sirskega vojnega voza za gledališče. Bil je pri vseh skušnjah baleta in povabil za prvo uprizoritev domačine in tujce.

Otroci rezervista. V 10. domobranski pešpolk je prišel kot rezervist za štiri tedne tudi delavec iz Libohovc. Ko je šel prvo nedeljo domov, je našel ženo težko bolno. Zato je vzel vse štiri otroke seboj. Otroke je varoval podčastnik. Ker so se pa vselej zagnali v strašen jok, kadar je moral oče na vaje, ni preostalo drugega kot to, da so ga poslali z otroki vred domu.

Očeta umorila. V Novem Jerseju so našli v velikem kovčku mrtvo truplo starega moža. Zdaj je mlada ženska priznala, da je umorjeni njen oče. Dognalo se je, da je ona s svojim bratom novembra lanskega leta umorila očeta. Umorjenec se piše Samuel Rosenblum. Otroka sta umorila očeta zato, ker je slabo ž njima ravnal.

Žalosten konec pijančevanja. Dva žandarja sta šla 31. avgusta zjutraj v Lipi na Ogrskem iz gostilne domov ter sta se začela v pijanosti prepirati. Ustavil ju je nočni čuvaj, ter vzel enemu žandarju bodalo. Zaraditega je nastal pretep in pri tem je čuvaj sunil žandarja z bodalom, da je izkrvavel. Drugi žandar je hitro odšel in se je v vojašnici obesil.

Stekel človek vgriznil šest oseb. V Aradu na Ogrskem je postal delavec Julij Sin kar naenkrat stekel. Vrgel se je na sodelavce, ter jih grizel v roke in obraz. Sebi pa je trgal meso z života. Zelo težko ga je bilo vkleniti. Umirajočega so ga prenesli v bolnišnico. Pred kratkim je Sina napadel stekel pes, toda ni vprašal nobenega zdravnika za svet. Osebe, katere je vgriznil, so zdaj v Pasterjevem zavodu v Budapešti.

Lucheni prosi za pomiloščenje. Morilec cesarice Elizabete je naprosil iz ječe svojega bivšega zagovornika, naj pošlje cesarju prošnjo, da posreduje v jubilejnem letu za njegovo pomiloščenje pri švicarski oblasti.

Za kratek čas.

Tudi dobro. Profesorjeva soproga svojemu možu: „Tako, v Švico pojdeš in niti dežnika ne vzameš seboj!“ Profesor: „Ni potreba, saj jih imam še od zadnjega potovanja več tam.“

Pomanjkljiva oprava. Prijateljica: „Kako, Ti ne znaš niti gumba prišiti svojemu možu?“ — Mlada gospa: „Kaj bi ne znala, a poglej, saj nimam šivalnega stroja.“

Dober izgovor. Gospodinja: „Kaj pa vendar mislite, da prihajate tako pogosto?“ Berač: „Vsi moji premožnejši dobrotniki so šli na počitnice in tako pridem hitreje na okoli.“

Mudi se mu. Gospod sinčku pesnika: „Kam pa tako letiš, fantek?“ Deček: „Za tri vinarje papirja grem kupit — očetu je prišla dobra misel.“

Apostrof. Učitelj: „Francelj, povej nam, kdo je bil sveti Pavel?“ Francelj: „Sveti Pavel je bil en...“ Učitelj: „Bil je apos...“ Francelj hitro: Bil je apostrof.“

Več dijakov

se sprejme za prihodnje šolsko leto na dobro hrano in stanovanje ter pod strogo
●●● nadzorstvo. ●●●

Klavir stoji na razpolago. — Več se poizve pri gospej

Josipini Lavrenčičevi

Ljubljana, Marije Terezije cesta št. 11. I. nadstropje.



Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš preljubljeni oče, soproga, stari oče, tast, gospod

Ivan Jež

posestnik in bivši trgovec z lesom

danes ob 10. uri zvečer, po dolgi mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče v 80. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.

Truplo predrazega ranjcega bode v ponedeljek, dne 31. avgusta t. l. ob 9. uri dopoldne na pokopališču v Studenem položeno k večnemu počitku.

Nepozabnega ranjcega priporočamo v blag spomin in molitev.

Strmca, dne 28. avgusta 1908.

Žalujoči ostali.

Zahvala.

Za vsestransko toplo sočutje med boleznijo in ob smrti našega iskreno ljubljenega očeta, soproga, starega očeta, tasta, gospoda

Ivana Jež

posestnika in bivšega trgovca z lesom,

kakor tudi za mnogobrojno udeležbo pri pogrebu, izrekamo tem potom vsem znancem in prijateljem svojo presrčno zahvalo.

Zlasti se pa še zahvaljujemo velerodnima gospodoma Pikel Gregorju, županu in Paternost Franu, občinskemu svetovalcu, kot zastopnikoma občine Postojna.

Strmca, dne 31. avgusta 1908.

Žalujoči ostali.

MAKS ŠEBER

== v Postojni. ==

Akcidenčna tiskarna.

== Knjigoveznica. ==

Fotografični atelije.

~ ~ ~

Zaloga vsakovrstnih tiskovin

za županstva, krajne šolske svete, šolska vodstva, posojilnice, mlekarske zadruge itd.

Izvršuje se po naročilu vsa druga tiskarska dela

kakor n. pr. letna poročila, cenike, vabila k veseljam in občnim zborom, programe, naznanila o zarokah, porokah itd., parte liste, pisma in kuverte z naslovi, posetnice, razglednice, trgovska naznanila itd. itd.

Želodčne kapljice proti napenjanju, pospešujejo slast do jedi, krepe želodec, olajšujejo želodčne bolečine, 1 steklenica 70 v., 6 steklenic 3 K 50 v.

Želodčni prašek proti slabemu prebavljanju, zgagi itd. 1 K

Tinktura proti izpadanju las 1 steklenica z rab. navod. 1 K

Zobna in ustna voda 1 steklenica z rabilnim navodilom 1 K

Zobne kapljice proti zobobolji, 1 steklenica 40 v., 6 stekl. 1 K

Esenca za kurja očesa izkušeno sredstvo proti bradavicam, kurjim očesom itd., 1 stekl. z rabilnim navodilom 70 v.

Golšne kapljice proti golši in debelemu vratu 1 stekl. 60 v. priporoča

lekarna pri Mariji Pomočnici v Vipavi.

Loterijske številke.

Trst, 29. avgusta 9 82 76 35 61
Prag, 2. septembra 77 18 9 89 61

Dva ali tri dijake

meščanske šole v Postojni

se sprejme na stanovanje, hrano in strogo nadzorstvo. Več se izve pri g. Josipini Kraigher v Postojni.

Dr. ED. VOLČIČ v Novem mestu (Kranjsko)

je uredil ter se dobivajo pri njem in pri vseh knjigotržcih naslednje pravne knjige:

1. Civilnopravdni zakoni (IV. zv. Pravnikove zbirke) z obširnimi slovenskim in hrvatskim stvarnim kazalom, obsegajoči XII in 909 strani. 1906. V platno vezana knjiga K 8.—

2. Odvetniška tarifa, določila o rabi hrvatskega in slovenskega jezika pred sodišči; sodne pristojbine, s stvarnim kazalom, (20 tabel). 1906. Broširano K 1.80

3. Zakoni o javnih knjigah, zemljiških itd. (V. zv. Pravnikove zbirke) z vsemi predpisi, ki so z njimi v zvezi, s stvarnim kazalom v hrvatskem in slovenskem jeziku, z vzorci knjižnih prošelj in vpisov. 1908. Knjiga v 2 delih, skup 618 strani. Mehko vezana knjiga K 5.60
popolno v platno vezana K 6.—

Ponatisi iz knjige navedene pod točko 3.:

4. Vzgleđi predlogov, sklepov in vpisov za zemljiško knjigo; dotična kolkovna in vpisna. Broširano K 1.—

5. Kolkovna in vpisna pri zemljiški knjigi. Stenska tabela na močnem papirju K —.60

Dalje od „Poljudne pravne knjižnice“, ki jo izdaja društvo „Pravnik“:

Zvezek I. **Zakon o dovoljevanju poti za silo**, s pojasnili in vzorcem prošnje. 1907. Mehko vezano K —.40

Zvezek II. in III. **Predpisi o železniških in rudniških knjigah**. 1908. Cena mehko vezani knjižici K —.80

Zvezek IV. in V. **Pristojbinske olajšave ob konverziji terjatev**. 1908. Knjiga potrebna posebno posojilnicam in denarnim zavodom sploh. Mehko vezana knjiga K —.80

Zvezek VI.—X. **Predpisi o razdelbi in uredbi ter o zložbi zemljišč**. 1908. Mehko vezano K 2.—

Pripravlja se: Zvezek XI. in XII. **Predpisi o poljski okvari**. 1908. Mehko vezano K —.80

Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto, proti poštnemu povzetju, tako, da se k navedenim cenam priračunijo le resnični in poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 vin. poštne v gotovini ali poštne znamkah.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvo.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
== dopoludne. ==

□ □ □

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po $5\frac{1}{2}\%$ in amortizaciji najmanj $\frac{1}{2}\%$, na osebni kredit po 6%.

□ □ □

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.